

LEEFBAARHEID ONDER STUDENTEN OP HET PLATTELAND

Een onderzoek naar de factoren die van belang zijn voor een goede leefomgeving voor studenten wonend op het platteland in Friesland.

Maike Aukes
s2215756
*Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen
Rijksuniversiteit Groningen
Januari 2015*

Begeleider: J.H.A. Vogelzang, MSc

Samenvatting

Leefbaarheid is een onderwerp waar op het moment veel over wordt geschreven. Men maakt zich vooral zorgen over de leefbaarheid op het platteland. Steeds meer jongeren trekken naar grotere steden en er is veel leegloop in dorpen. Toch zijn er studenten die wel in een dorp blijven wonen. Hoe kijken zij tegen de leefbaarheid in hun dorp aan? In dit onderzoek is geënquêteerd onder HBO- en WO-studenten in verschillende vooraf geselecteerde dorpen in Friesland. In deze enquête werd ingegaan op zeven verschillende factoren die van belang zijn voor de subjectieve leefbaarheid. Subjectieve leefbaarheid focust zich op hoe de studenten de leefbaarheid in hun woonplaats ervaren. Er wordt dus naar hun mening gevraagd. In het onderzoek ligt de focus op de uitstraling van de leefomgeving, de voorzieningen in het dorp, de mobiliteit rond het dorp, de plaats in de samenleving van de studenten, de veiligheid in het dorp, de woonmogelijkheden in het dorp en mogelijkheden voor een baan in en rond het dorp. Na het verzamelen van de enquêtes is besloten om de enquêtes in de groepen klein en groot dorp op te delen. De resultaten zijn ook op die manier gepresenteerd.

Uit het onderzoek is gebleken dat de studenten over het algemeen tevreden zijn met de leefbaarheid in hun dorpen. Ook is er weinig verschil in de uitkomsten tussen de grote en kleine dorpen. Studenten in zowel de grote als kleine dorpen vinden een goede mobiliteit in en rond het dorp en voorzieningen in het dorp het belangrijkste voor een prettige leefomgeving. Sociale cohesie wordt als minst belangrijk gezien voor de leefbaarheid in de woonplaats. Natuurlijk worden er altijd dingen gemist in de dorpen. In de kleine dorpen wil men graag vaker een café of kroeg in het dorp, in de grote dorpen heeft men behoefte aan winkels zoals een Blokker of Hema. Ook zouden verschillende studenten uit kleine dorpen een beter OV-verbinding wensen.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Probleemstelling	5
1.2.1 Doel van het onderzoek.....	5
1.2.2 Hoofdvraag	5
1.2.3 Deelvragen	5
1.3 Opbouw thesis	5
2 Theoretisch kader	6
2.1 Leefbaarheid	6
2.1.1 Objectieve leefbaarheid	6
2.1.2 Subjectieve leefbaarheid	6
2.2 Factoren die van invloed zijn op subjectieve leefbaarheid.....	7
2.2.1 Sociale cohesie en veiligheid	7
2.2.2 Productiviteit.....	7
2.2.3 Mobiliteit.....	8
2.2.4 Voorzieningen	8
2.2.5 Uitstraling van de leefomgeving.....	8
2.2.6 Woonmogelijkheden	8
2.3 Conceptueel model	9
3. Methodologie	10
3.1 Dataverzameling	10
3.2 Data-analyse	12
3.3 Ethische vraagstukken.....	12
3.4 Reflectie	12
4 Leefbaarheid in de dorpen	13
4.1 Sociale cohesie en veiligheid	13
4.2 Productiviteit.....	14
4.3 Mobiliteit.....	15
4.4 Voorzieningen	15
4.5 Uitstraling van de leefomgeving.....	16
4.6 Woonmogelijkheden	17
5 Conclusies	18

Literatuurlijst	19
Bijlagen	22
Tabellen analyse SPSS	22
Opdracht 3: Enquête Leefbaarheid van de leefomgeving van HBO- en WO-studenten.....	27
Opdracht 6: Peer Review	30

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Leefbaarheid is een onderwerp waar op het moment veel over wordt geschreven (Leidelmeijer & Van Kamp, 2004, Zullig et al., 2005). Men maakt zich zorgen over de leefbaarheid op het platteland (Hospers et al., 2013). Jongeren trekken naar steden en dorpen krijgen daardoor te maken met ontgroening en vergrijzing (Hospers et al., 2013). Vergrijzing is een trend in heel West-Europa (Thissen, 2011, Vader et al., 2008). Volgens Thissen (2011) vergrijst en ontgroent heel Nederland, mensen worden ouder en er worden minder baby's geboren. De vergrijzing op het platteland gaat nog sneller, doordat jongeren wegtrekken naar steden. Sinds 2005 ligt het percentage ouderen hoger in plattelandsgebieden dan in stedelijke gebieden (Vader et al., 2008). Er wordt veel onderzoek gedaan naar tevredenheid van volwassenen met hun leven en hun leefomgeving (Zullig et al., 2005). Volgens Zullig et al. (2005) zijn er recentelijk enkele onderzoeken gedaan naar leefbaarheid onder jongeren, waaronder het onderzoek van Gilman en Handwerk (2001), maar deze bevatten geen informatie over jongeren op het platteland. Dit onderzoek zal zich focussen op HBO- en WO-studenten omdat deze groep, volgens Hospers et al. (2013) en Wagenaar (2014) er vaak voor kiezen om te vertrekken van het platteland. Hierdoor worden de studenten die niet wegtrekken naar hun studiestad een interessante groep voor onderzoek. Welke factoren maken het dorp leefbaar, zodat zij er willen blijven wonen?

Om een gevarieerde bevolkingssamenstelling te houden in een dorp, is het belangrijk dat jongeren er blijven wonen tijdens hun studietijd en ook daarna. Volgens Wagenaar (2014) blijven hoopopgeleide jongeren vaak op het platteland wonen na hun opleiding, wanneer zij in hun studietijd niet wegtrekken naar hun studiestad. Door het creëren van een aantrekkelijk dorp zullen er meer jongeren in het dorp blijven wonen. Door dit onderzoek wordt duidelijk welke factoren belangrijk zijn voor het aantrekkelijk houden van de leefomgeving in dorpen, zodat jongeren niet wegtrekken. Door de uitkomsten zouden dorpen zich kunnen focussen op de factoren die belangrijk zijn voor de leefbaarheid van de omgeving.

1.2 Probleemstelling

1.2.1 Doel van het onderzoek

Het doel van dit onderzoek is het bepalen van de factoren op het gebied van leefbaarheid, die dorpen op het Friese platteland aantrekkelijk maken voor HBO- en WO-studenten die in deze dorpen wonen tijdens hun studie.

1.2.2 Hoofdvraag

In hoeverre zijn dorpen in Friesland met een inwoneraantal tussen de 1500 en 5000, leefbaar voor HBO- en WO-studenten die niet naar hun studiestad zijn verhuisd?

1.2.3 Deelvragen

De onderstaande deelvragen zullen worden gebruikt om tot een antwoord op de hoofdvraag te komen:

- Hoe ervaren HBO- en WO-studenten de sociale cohesie in hun dorp?
- Hoe wordt de veiligheid ervaren door HBO- en WO-studenten in hun woonplaats?
- Hoe belangrijk is de aanwezigheid van arbeidsplaatsen voor de leefbaarheid die wordt ervaren door HBO- en WO-studenten die in dit dorp wonen?
- Hoe belangrijk is de factor mobiliteit in een plaats, voor de leefbaarheid die wordt ervaren door HBO- en WO-studenten die in dit dorp wonen?
- Hoe belangrijk zijn de voorzieningen voor de leefbaarheid in een dorp, volgens HBO- en WO-studenten die in dit dorp wonen?
- Hoe wordt de uitstraling van de leefomgeving in een plaats ervaren door HBO- en WO-studenten die in dit dorp wonen?
- Hoe belangrijk zijn de woonmogelijkheden in het dorp voor de leefbaarheid die wordt ervaren door HBO- en WO-studenten die in dit dorp wonen?

1.3 Opbouw thesis

Deze thesis wordt vervolgd met relevante theorieën over het onderwerp leefbaarheid (hoofdstuk twee). In hoofdstuk drie zal worden uitgelegd welke methodes er zijn gebruikt voor de dataverzameling en analyse. In hoofdstuk vier worden de resultaten van het onderzoek besproken. In hoofdstuk vijf worden de conclusies getrokken die voortkomen uit de resultaten van het onderzoek. Deze thesis sluit af met de literatuurlijst en enkele bijlagen.

2. Theoretisch kader

2.1 leefbaarheid

Hier worden de belangrijkste theorieën over leefbaarheid en jongeren besproken. De geselecteerde concepten zijn van belang voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen. Voor het doen van dit onderzoek is een betere uitleg van het begrip leefbaarheid nodig. Voor het begrip leefbaarheid bestaat geen duidelijke definitie (Lee, 2008, Saitluanga, 2013). In dit onderzoek wordt de definitie van Marsman & Leidelmeijer (2001) aangehouden, leefbaarheid is de evaluatie van de leefomgeving door haar bewoners. In verschillende onderzoeken wordt leefbaarheid verdeeld in objectieve en subjectieve leefbaarheid. (Diener & Suh, 1997, Cummins, 2000, Bowling & Windsor, 2001, Lawrence, 2001, in Van Kamp et al., 2003, Zullig et al., 2005, Lee, 2008, Liao, 2009, Pukeliene & Starkauskiene, 2011). De indeling past bij het onderzoek omdat de mening van de HBO- en WO-studenten over hun leefomgeving centraal staat, dit valt onder subjectieve leefbaarheid (Diener & Suh, 1997, Pichler, 2006, Pukeliene & Starkauskiene, 2011). In de volgende paragrafen worden objectieve en subjectieve leefbaarheid verder uitgelegd, daarna wordt ingegaan op de factoren die van invloed zijn op de subjectieve leefbaarheid.

2.1.1 Objectieve leefbaarheid

Voor het begrip van subjectieve leefbaarheid, is het belangrijk dat objectieve leefbaarheid kort wordt uitgelegd, omdat objectieve leefbaarheid de basis vormt voor subjectieve leefbaarheid (Okulicz-Kozaryn, 2013). Objectieve leefbaarheid wordt gevormd door indicatoren die de kwaliteit van de leefomgeving op een objectieve manier kunnen beoordelen op verschillende geografische schalen (Diener & Suh, 1997, Liao, 2009). Volgens Diener & Suh (1997) is de grootste beperking van de indicatoren het feit dat menselijke ervaring van leefbaarheid niet wordt meegenomen in het onderzoek. Het gevoel van leefbaarheid wat mensen hebben, is onmogelijk vast te stellen door alleen objectieve sociale indicatoren. Voor een volledig beeld van een gebied, is de combinatie van objectieve en subjectieve factoren nodig (Liao, 2009, Constanza et al, 2007).

2.1.2 Subjectieve leefbaarheid

Subjectieve leefbaarheid houdt zich bezig met de mening van de respondenten over leefbaarheid (Diener & Suh, 1997, Pichler, 2006, Lee, 2008, Pukeliene & Starkauskiene, 2011). Het voordeel van subjectieve leefbaarheid is dat de ervaringen die belangrijk zijn voor het individu worden vastgelegd (Pichler, 2006). Volgens Cummins et al.(1994) zijn er zeven domeinen van belang voor de subjectieve leefbaarheid die mensen ervaren. Dit zijn materieel welzijn, emotioneel welzijn, gezondheid, productiviteit, intimiteit, veiligheid en sociale cohesie.

Volgens Diener & Suh (1997) heeft subjectieve leefbaarheid een aantal zwakke punten. De rapporten die worden opgesteld door middel van de subjectieve indicatoren kunnen betrouwbaar zijn, men kan alleen niet veronderstellen dat de antwoorden van alle respondenten correct zijn (Diener & Suh, 1997). Verschillende culturele normen en waarden, psychische aandoeningen of bijvoorbeeld gebrek aan informatie kunnen de antwoorden beïnvloeden (Constanza et al., 2007). Hierdoor kunnen de uitkomsten van het onderzoek worden beïnvloed (Diener & Suh, 1997, Constanza et al., 2007). Een ander nadeel van subjectieve leefbaarheid is het feit, dat het niet volledig de situatie van de respondenten kan weergeven, omdat deze afhankelijk is van meningen en deze vaak niet gelijk zijn. Subjectieve leefbaarheid is belangrijk, maar het is alleen onvoldoende voor het evalueren van de leefbaarheid in een bepaald gebied (Diener & Suh, 1997, Bowling & Windsor, 2001, Liao, 2009). Objectieve leefbaarheid en subjectieve leefbaarheid vullen elkaar aan (Diener & Suh, 1997, Constanza, 2007, Liao, 2009). Doordat het onderzoek vooral ingaat op het subjectieve onderdeel van leefbaarheid, wordt er geen volledig beeld gekregen van de leefbaarheid van een gebied, maar het onderzoek focust zich op de tevredenheid van de studenten met hun leefomgeving, objectieve leefbaarheid is hier van ondergeschikt belang.

2.2 Factoren die van invloed zijn op subjectieve leefbaarheid

Er zijn verschillende factoren van invloed op subjectieve leefbaarheid. In het onderstaande deel worden de factoren besproken die in de literatuur aan bod komen. Van de zeven domeinen die Cummins et al. (1994) opstelde worden productiviteit, veiligheid en sociale cohesie in dit onderzoek gebruikt, deze zijn namelijk van invloed op de leefomgeving. De factor productiviteit wordt ook door Liao (2009) en Pichler (2006) gebruikt in hun onderzoeken. Veiligheid is een onderdeel van de onderzoeken van Michalos & Zumbo (2000), Mitchell (2001) en Liao (2009). Sociale cohesie wordt benoemd door Smith et al. (1997), Pichler (2006) en Hospers (2013). Smith et al. (1997) en Ruth & Franklin (2014) gebruiken mobiliteit als factor in hun onderzoeken. Smith et al. (1997) en Hospers (2013) zijn van mening dat voorzieningen belangrijk zijn voor het onderzoek naar leefbaarheid in een dorp. Uitstraling van de leefomgeving werd benoemd door Mitchell (2001) en Vreke en Salverda (2009). Als laatste factor in dit onderzoek wordt woonmogelijkheden gebruikt, deze factor werd genoemd door Bowling & Windsor (2001) en Hospers (2013). Bovenstaande factoren worden op een subjectieve manier onderzocht om een goed beeld te krijgen van de mening van de studenten over hun leefomgeving.

2.2.1 Sociale cohesie en veiligheid

Dorpsamenlevingen worden vaak gekenmerkt door sterke sociale cohesie (Hospers et al., 2013). Volgens Hospers et al. (2013) wordt dit door ouderen in plattelandsgebieden als prettig ervaren. Wanneer de respondent veel wortels in de samenleving heeft, kan dit er voor zorgen dat hij of zij in het dorp blijft wonen (Jamieson, 2000, Pichler, 2006). Volgens Thissen et al. (2002) zijn dorpsamenlevingen in de afgelopen jaren veranderd. In het verleden was er meer sprake van dorpsbinding dan nu, men woonde vaak met de hele familie in het dorp en sportverenigingen waren meestal op één dorp gericht (Thissen et al., 2002).

Een belangrijk aspect van de leefomgeving is de veiligheid en het gevoel van veiligheid in het gebied (Liao, 2009). Jongeren moeten zich veilig voelen in hun leefomgeving. Volgens Michalos & Zumbo (2000) staat het verbeteren van de veiligheid in de top drie van zaken die men graag aangepakt ziet in hun leefomgeving. Wanneer er veel criminaliteit is in de buurt, geeft dit een gevoel van onveiligheid, dit gaat ten koste van de tevredenheid met de leefomgeving (Michalos & Zumbo, 2000).

Volgens De Hart et al. (2002), Kanan & Pruitt (2002) en Markowitz et al. (2001) zijn sociale cohesie en sociale controle de handvaten die er voor moeten zorgen dat de buurt, zowel fysiek als sociaal niet afglijdt. Het vormt zo een buffer tegen criminaliteit. Wanneer een buurt eenmaal afglijdt, komt het vaak in een neerwaartse spiraal, de sociale cohesie in buurt neemt af wanneer steeds meer bewoners verhuizen naar andere en in hun ogen betere buurten (Skogan, 1986; 1990 in Pleysier, 2010), dit zorgt voor een groter onveiligheidsgevoel bij de overblijvende bewoners (Markowitz et al., 2001). Ook zorgt sterke sociale cohesie in de buurt ervoor dat er minder kans is om slachtoffer te worden van criminaliteit en ook het onveiligheidsgevoel wordt erdoor onderdrukt (De Hart et al., 2002). In het onderzoek zal worden gekeken of er verschil is tussen de kleine en grote dorpen op het gebied van sociale cohesie en veiligheid. Ook wordt er gekeken of er verbanden bestaan tussen de sociale cohesie en de veiligheid in de dorpen.

2.2.2 Productiviteit

Ruth & Franklin (2014) en Liao (2009) geven aan dat werk een belangrijke factor is van een dorp of stad. Zonder kans op werk in de nabijheid van de woonplaats, wordt deze woonplaats minder aantrekkelijk. Wel blijkt dat men de laatste jaren op een grotere afstand van de woonplaats werkt, arbeid speelt dus een kleinere rol voor de leefbaarheid van een dorp vergeleken met vroeger (Thissen et al., 2002, Thissen & Loopmans, 2013). Wanneer er wordt gekeken naar studenten blijkt dat in 2008 83% van de WO'ers en 92% van de HBO'ers werkte naast hun studie (Lok & Siermann, 2009). In 2012 was dit nog 75% van de WO'ers en 88% van de HBO'ers (Lok & Loog, 2014). Het bedrag wat de HBO'ers verdienden lag hoger dan dat van de WO'ers, respectievelijk 470 euro en 380 euro gemiddeld per maand (Lok & Loog, 2014). In het onderzoek wordt er bekeken of er een verband

bestaat tussen het opleidingsniveau en het hebben van werk. Ook wordt getoetst of er verschil is tussen de kleine en grote dorpen bij de afstand van het werk vanaf de woonplaats.

2.2.3 Mobiliteit

Een andere factor die aangegeven wordt in de literatuur (Ruth & Franklin, 2014) is mobiliteit. Plaatsen moeten gemakkelijk en goed bereikbaar zijn (Smith, 1997). Dit geldt zeker in dorpen op het platteland. Wanneer een dorp vlakbij een snelweg richting een grote kern ligt, is dit erg aantrekkelijk. Studenten zijn vaak in het bezit van een Ov-kaart en maken daar veel gebruik van om naar hun hogeschool of universiteit te gaan, dus een goede verbinding met het openbaar vervoer naar ov-knooppunten is belangrijk (Hospers, 2013). Volgens het LSVb (2013) woont 43% van de studenten een half uur tot een uur van de onderwijsinstelling af, 47% moet meer dan een uur reizen. De reden om in een dorp te blijven wonen is vaak dat het thuis wonen bij ouders een stuk goedkoper is (LSVb, 2013). In de analyse wordt ingegaan op het vervoersmiddel wat studenten gebruiken om bij hun onderwijsinstelling te komen, hoe lang deze reis duurt en of er een verband is tussen reisduur en opleidingsniveau.

2.2.4 Voorzieningen

Een andere factor die belangrijk is voor de leefbaarheid van een dorp zijn de lokale voorzieningen. Onder voorzieningen in een dorp worden faciliteiten zoals een supermarkt, school en pinautomaat verstaan. Volgens Smith (1997) is het belangrijk voor het wooncomfort dat men in de nabijheid woont van voorzieningen. Uit het artikel van Hospers et al. (2013) blijkt dat de afwezigheid van voorzieningen niet direct betekent dat een dorp niet leefbaar is. Ouderen uit Noord-Groningen missen voorzieningen zoals een supermarkt niet, zolang de verbindingen naar een grotere kern maar goed zijn (Hospers et al., 2013). Volgens Heins & Van Dam (2002, in Rosenbrand & van der Voordt, 2006) vinden hoogopgeleide mensen het prettig om het platteland te wonen, voorzieningen spelen hierbij geen rol. Alleen de aanwezigheid van een supermarkt wordt als belangrijk gezien. In het onderzoek wordt ingegaan op de voorzieningen die in het dorp aanwezig zijn, welke worden gebruikt en welke worden gemist.

2.2.5 Uitstraling van de leefomgeving

Volgens Vreke en Salverda (2009) is de uitstraling van de leefomgeving een belangrijke factor voor de leefbaarheid van een dorp. De leefomgeving is een verzameling plaatsen die voldoen aan de wensen van bewoners om naar tevredenheid kunnen leven. De kwaliteit van de leefomgeving betreft de mate waarin aan deze wensen wordt voldaan (Vreke & Salverda, 2009). Volgens Vreke & Salverda (2009) zijn de volgende drie factoren belangrijk voor het creëren van een fijne leefomgeving:

- Schoonheid: de leefomgeving moet er aantrekkelijk uitzien.
- Gebruiksmogelijkheden: de leefomgeving moet ook nuttig zijn.
- Duurzaamheid: dingen die de leefomgeving vormen moeten lang mee gaan en stevig zijn.

Wanneer het dorp een prettige uitstraling heeft, kan dit er voor zorgen dat de respondenten er blijven wonen omdat ze dit bijvoorbeeld fijner vinden dan een stad die vaak hectischer is. In het onderzoek wordt ingegaan op verschillende factoren van de uitstraling van de leefomgeving, dit zijn hoeveelheid groen, onderhoud door de gemeente en de schoonheid van de woonplaats.

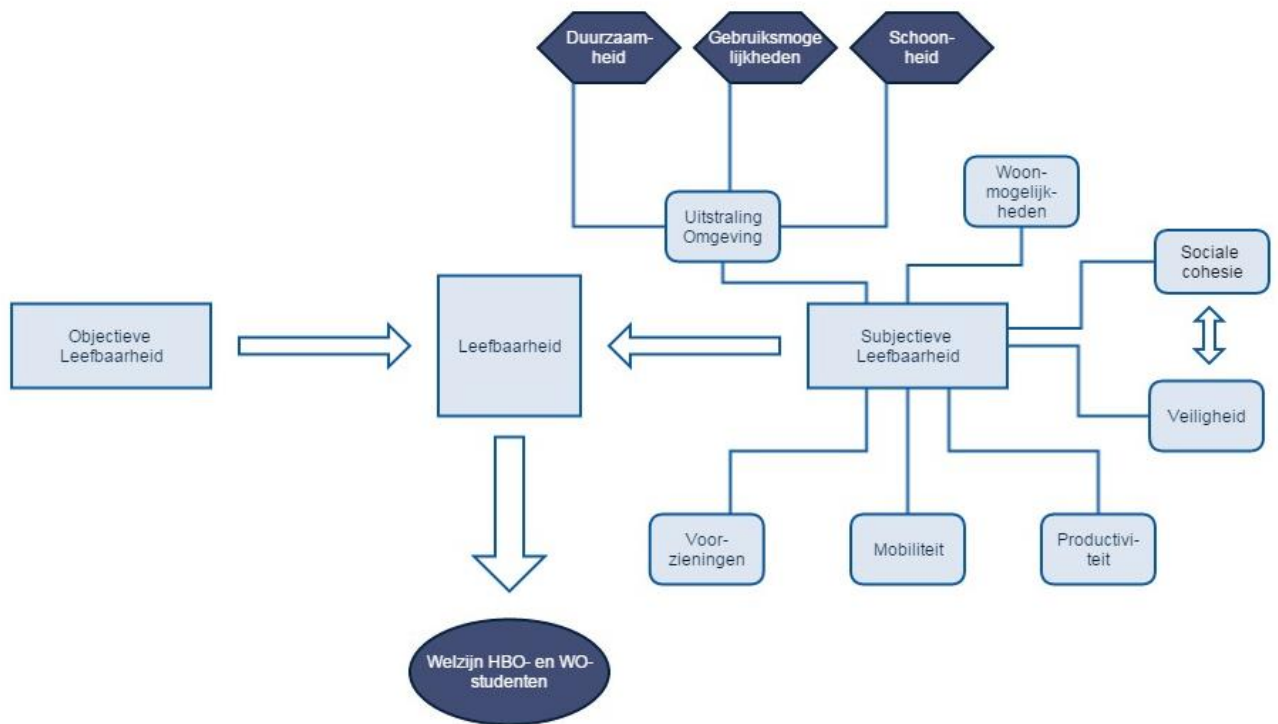
2.2.6 Woonmogelijkheden

Volgens Bowling & Windsor (2001) en Hospers (2013) is het aanwezig zijn van beschikbare woningen belangrijk voor de leefbaarheid van een dorp. Door de vergrijzing en ontgroening in de dorpen op het platteland is er veel leegstand van woningen (Hospers et al., 2013). In principe zijn er dus genoeg mogelijkheden voor studenten om het ouderlijk huis te verlaten. Ook willen gemeenten volgens Hospers et al. (2013) vaak investeren in nieuwe starterswoningen. Hier is vaak sprake van concurrentie omdat alle gemeente de jongeren willen binnenhalen die in hun regio blijven wonen (Hospers et al., 2013). Wanneer de jongeren een jaar of 20 worden, willen zij vaak het huis uit. Wanneer zij in het dorp willen blijven wonen, is het van belang dat er hier genoeg mogelijkheden toe

zijn. In het onderzoek wordt er ingegaan op of men vindt dat er genoeg sociale huurwoningen zijn, of men van plan is om in de woonplaats te blijven wonen en of hier een verband tussen bestaat.

2.3 Conceptueel model

Onderstaand model geeft weer hoe alle onderdelen van de theorie met elkaar in verbinding staan. In dit onderzoek wordt er onderzoek gedaan naar leefbaarheid in dorpen voor HBO- en WO-studenten. Om dit te kunnen bepalen is er eerst een onderscheid gemaakt tussen objectieve en subjectieve leefbaarheid. Uit de literatuur zijn verschillende factoren naar voren gekomen. Dit zijn voorzieningen, woonmogelijkheden, mobiliteit, werk, veiligheid, sociale cohesie en de uitstraling van de omgeving (Cummins et al., 1994, Smith et al., 1997, Michalos & Zumbo, 2000, Mitchell, 2001, Pichler, 2006, Liao, 2009, Vreke & Salverda, 2009, Hospers, 2013, Ruth & Franklin, 2014). Volgens Vreke en Salverda (2009) zijn drie factoren belangrijk voor het creëren van een fijne uitstraling: schoonheid, gebruiksmogelijkheden en duurzaamheid. Uit het theoretisch kader blijkt dat er een verband is tussen sociale cohesie en veiligheid (De Hart et al., 2002, Kanan & Pruitt, 2002, Markowitz et al., 2001). Deze is in het model weergegeven.

Figuur 1. Conceptueel model. Eigen bewerking.

3. Methodologie

3.1 Dataverzameling

De dataverzameling is gedaan door middel van een enquête. Volgens Clifford & Valentine (2010) zijn enquêtes belangrijk voor het verzamelen van data over mensen, het gedrag wat ze vertonen, de ervaringen die ze op doen en hun houding tegenover en meningen over zaken. Het is dus een goede manier om data te verzamelen over tevredenheid met de leefomgeving. De enquête van het onderzoek bestaat uit drie open vragen, meerkeuzevragen en stellingen waarbij de respondent moet aangeven in hoeverre men het eens is met de stelling. De enquêtes zijn verzameld door het delen van de link van thesistools op Facebook. Ook is het plaatselijk belang van elk dorp aangeschreven die te vinden waren via internet. Hiermee werden 58 enquêtes verzameld. Hierna is besloten om op verschillende OV-knooppunten in Friesland te posten en hier zoveel mogelijk studenten aan te spreken. Dit resulteerde in 24 enquêtes.

In het onderzoek ligt de focus op dorpen van 1500 tot 5000 inwoners. Deze dorpen zijn redelijk klein, en kennen vaak minder voorzieningen (Steenbekkers et al., 2013), waardoor het opvallender is dat studenten er blijven wonen. Door de selectie van dorpen met een inwoneraantal tussen 1500 en 5000, vallen er al veel dorpen af. De meest recente CBS-cijfers 'Kerncijfers wijken en buurten 2013' is gebruikt voor het inwoneraantal. Uit deze tabel valt ook het percentage jongeren in de leeftijd van 15-25 jaar in de dorpen af te lezen. De groep met inwoneraantallen tussen de 1500 en 2000 was relatief groot. Bij dorpen die vlakbij elkaar liggen, zijn de dorpen met het laagste percentage 15 tot 25 jarigen verwijderd. Dit is ook gedaan bij de groepen 2000-3000 en 3000-4000. Dit is gedaan omdat werd verwacht dat er in dorpen met een hoger percentage jongeren, meer jongeren uit de doelgroep zouden wonen. Ook werden dorpen uit de selectie verwijderd die dicht tegen grote plaatsen zoals Heerenveen, Leeuwarden en Sneek aanliggen. In zulke dorpen is men vaak meer gericht op de grote kern en ligt de focus vaak niet bij het eigen dorp. De groep 4000-5000 inwoners is relatief klein waardoor deze alle drie worden meegenomen. In tabel 1 staan de dorpen die geselecteerd zijn en waar enquêtes zijn verzameld. De kaart in figuur 2 geeft weer hoe deze dorpen door Friesland zijn verspreid.

Aantal inwoners Friese dorpen					
1500-3000	Aantal inwoners	Aantal enquêtes	3000-5000	Aantal inwoners	Aantal enquêtes
Haulerwijk	2975	4	Hurdegaryp	4545	5
Kollumerzwaag	2830	2	Akkrum-Nes	4435	6
Koudum	2595	2	Sint Annaparochie	3935	3
Hallum	2395	3	Harkema	3935	2
Menaldum	2370	3	Ureterp	3870	3
Kootstertille	2215	2	Balk	3830	9
Gytsjerk	2190	3	Feanwâlden	3490	3
Heeg	2045	2	Makkum	3330	2
Oudega (SM)	1695	1	Dronrijp	3165	5
Wergea	1685	11	Sint Nicolaasga	3010	2
Ferwerd	1680	2			
Minnertsga	1640	1			
Twijzelerheide	1620	3			
Garyp	1580	1			
De Knipe	1535	2			
Totaal		42	Totaal		40

Tabel 1. Aantal inwoners en het aantal verzamelde enquêtes van de geselecteerde dorpen. (Bron: CBS, 2014)

Spreiding van de onderzoeksdorpen

Figuur 2. Kaart met de spreiding van de geselecteerde dorpen in Friesland. Alle dorpen zijn ingedeeld op inwoneraantal. (CBS, 2014)

3.2 Data-analyse

Uiteindelijk zijn er 82 enquêtes verzameld. De enquêtes zijn niet logisch verdeeld, wanneer men de aantallen vergelijkt met de inwoneraantallen van de dorpen in tabel 1 hierboven. Bij de data-analyse werden de dorpen daarom gesplitst in twee groepen. Er is gekozen voor deze indeling, omdat door het aantal enquêtes wat is verzameld, geen analyse met de dorpen mogelijk is. De aantallen waren hiervoor te klein. Door de keuze voor de twee groepen is er een goede analyse mogelijk, omdat beide groepen genoeg enquêtes bevatten. De dorpen met een inwoneraantal van 1500-3000 vormen de groep: “Kleine dorpen”. De dorpen met een inwoneraantal van 3000-5000 vormen de groep: “Grote dorpen”. Uit de dorpen Opeinde, Noordwolde en Appelscha werden geen enquêtes verkregen. Deze worden daarom niet verder meegenomen in het onderzoek. Bij de analyse van de data is gebruik gemaakt van het programma SPSS. De meeste enquêtevragen hebben antwoordenmogelijkheden met een ordinale schaal. Daarom is bij de analyse gebruik gemaakt van de Mann-Whitney toets. De Mann-Whitney toets is een non-parametrische toets en kan een vergelijking maken van een variabele tussen twee onafhankelijke groepen. Dit kan zijn van een variabele met een ordinale schaalverdeling of een ratiovariabele- met weinig cases of een niet-normale verdeling (Norušis, 2012). Spearmans Rho is een correlatiecoëfficiënt die gebaseerd is op rangnummers van de data, het is daardoor geschikt voor data die op ordinale schaal is gemeten. De toets meet de samenhang van de variabelen (Norušis, 2012). De Chi-kwadraattoets kan gebruikt worden om na te gaan of twee of meer verdelingen van elkaar verschillen (Norušis, 2012). Deze toets is dus geschikt om te kijken of bepaalde factoren significant belangrijker worden gevonden in de kleine of grote dorpen.

3.3 Ethische vraagstukken

Bij dit onderzoek zullen weinig ethische vraagstukken spelen. De enquêtes worden anoniem afgenomen, van de respondenten is alleen hun woonplaats bekend. Uit bepaalde plaatsen worden de enquêtes gedeeld met het plaatselijk belang van het dorp, maar door de anonimiteit waarin de enquêtes worden ingevuld zal dit geen consequenties hebben voor de respondenten. Het is van belang om de potentiële respondenten zo goed mogelijk te informeren over het doel van het onderzoek en hun mogelijk aandeel in het verkrijgen van data. Dit werd gedaan via een inleidend verhaal op de internetpagina van de enquête, waarop te lezen was waar het onderzoek over gaat en wat er verwacht wordt van de respondenten (Dowling, 2010). Doordat er gewerkt wordt met een online enquête blijft het contact tussen respondent en onderzoeker beperkt en kan de respondent een eigen oordeel geven wat zo min mogelijk beïnvloed wordt (O’Leary, 2010).

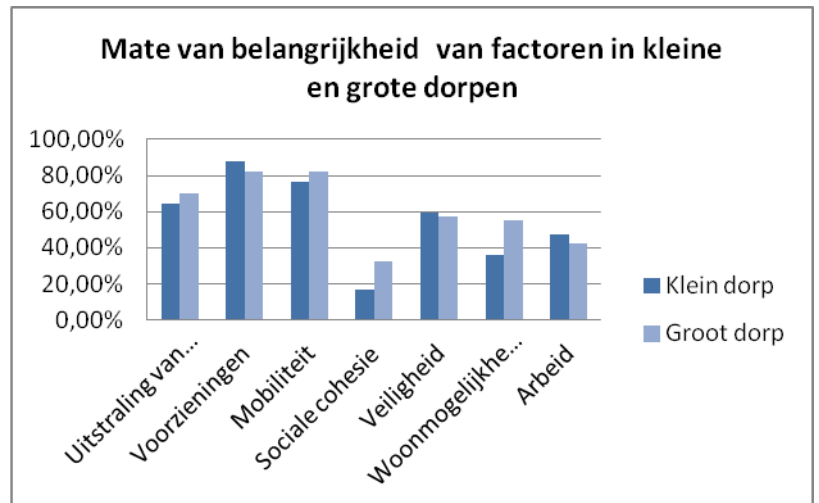
3.4 Reflectie

Wanneer er wordt gereflecteerd op het hele onderzoekproces komen er verschillende zaken naar voren die beter anders hadden gekund. Na het verzamelen van alle data, werd al gauw duidelijk dat het moeilijk was om aan de analyse te beginnen, omdat er nog meer verdieping in de statistische toetsen nodig was. Na een gesprek met Viktor Venhorst over het statistische gedeelte van het onderzoek kon er gelukkig goed verder worden gegaan. Viktor zorgde voor veel nieuwe inzichten. Hieruit bleek ook dat de enquêtevragen beter op een andere manier opgesteld hadden kunnen worden. Er is veel gebruik gemaakt van antwoorden met een ordinale schaalverdeling en dit had beter anders gekund. Wanneer er van een bepaalde vraag een ratiovariabele was gemaakt, hadden er veel meer statistische toetsen uit kunnen worden gevoerd. Ook werd uiteindelijk de vraag wat men in totaliteit van de leefbaarheid in het dorp vond gemist. Hierdoor kon niet worden bepaald of er bepaalde factoren echt invloed hadden op de leefbaarheid. Ook bleek na het eerste nakijkmoment dat er bepaalde verbanden misten in het theoretisch kader, nadat deze waren besproken, bleek ook dat er op deze onderwerpen niet in was gegaan bij de enquête, hierdoor was er voor deze verbanden geen data-analyse mogelijk.

4 Leefbaarheid in de dorpen

4.1 Sociale cohesie en veiligheid

Uit tabel 2 blijkt dat 50% van de studenten uit een klein dorp bijna alle burens of alle burens kent, in grote dorpen is dit 52,5%. Het grootste deel van andere helft kent ongeveer de helft van de burens, in grote dorpen is dit 40%. 31 van de 42 studenten zijn het eens of zeer eens met de stelling dat er in hun buurt veel saamhorigheid is, in de grote dorpen zijn dit 22 van de 40 studenten. 22 van de 42 studenten zegt dat ongeveer de helft van zijn of haar familie en vrienden in hetzelfde dorp woont, voor de grote dorpen is dit achttien van 40 studenten. 16 studenten hebben weinig familie en vrienden in zijn of haar woonplaats, in de grote dorpen is dit hetzelfde aantal. 40 van de 42 studenten hebben bijna nooit of nooit last van overlast van de buurtbewoners, in de grote dorpen is dit 38 van 40 studenten. Volgens Hospers et al. (2013) is de sociale cohesie in een dorp belangrijk voor de leefbaarheid van een dorp. De studenten zijn het hier niet mee eens. Maar 16,7% van de studenten uit kleine dorpen vindt dit belangrijk en van grote dorpen 32,5% (figuur 3). Het werd niet duidelijk waarom dit verschil zo groot is.

Figuur 3. Mate van belangrijkheid van factoren in kleine en grote dorpen (gebaseerd op tabel 18).

Uit tabel 3 blijkt dat de studenten wonend in kleine dorpen vinden dat hun woonplaats goed is verlicht. 38 van de 42 respondenten is het eens of zeer eens met de stelling. Uit de tabel blijkt ook dat 36 respondenten het eens of zeer eens is met de stelling of ze zich veilig op straat voelen. Alle 42 studenten worden nooit of bijna nooit lastig worden gevallen op straat. De studenten wonend in grote dorpen vinden dat hun woonplaats redelijk goed is verlicht. 29 van de 40 respondenten is het eens of zeer eens met de stelling. 33 respondenten is het eens of zeer eens met de stelling of ze zich veilig op straat voelen. 38 studenten worden nooit of bijna nooit lastig gevallen op straat. Volgens Michalos & Zumbo (2000) zorgt een gevoel van onveiligheid voor daling van de leefbaarheid in een dorp. Meer dan helft van de studenten uit zowel een klein dorp als een groot dorp, vinden veiligheid belangrijk voor de leefbaarheid in een dorp (Figuur 3). Zij vinden het belangrijk om veilig over straat te kunnen (Tabel 19). Om te kijken of er verschillen zijn tussen grote en kleine dorpen op het gebied van sociale cohesie en veiligheid is er voor zeven enquêtevragen een Mann-Whitney toets uitgevoerd. Uit tabel 16 blijkt dat alle significantieniveaus boven 0,05 blijven, dit betekent dat alle nulhypoteses moeten worden aangenomen. Er is dus geen verschil tussen de kleine en grote dorpen.

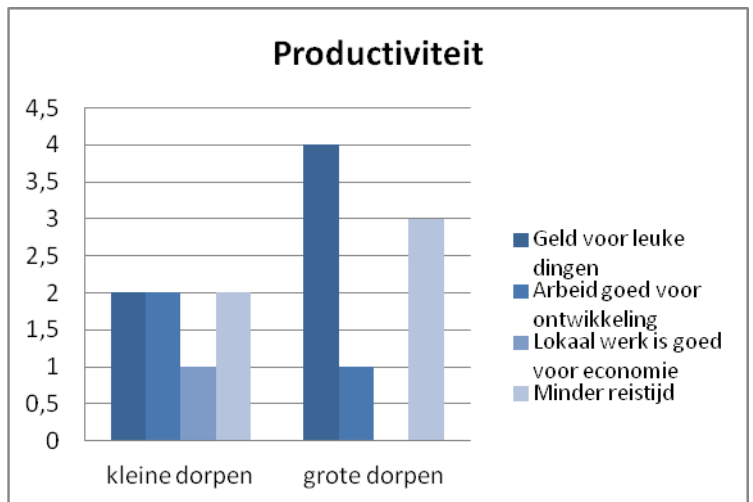
Door middel van een Spearman's Rho toets is er gekeken of er verbanden bestaan tussen de factor sociale cohesie en de factor veiligheid. Dit is gedaan met de enquêtevragen "Ik voel me veilig op straat" en "In mijn buurt is veel saamhorigheid", dit is ook gedaan met de vragen "Ik voel me veilig op straat" en "Hoeveel burens ken je?". Tijdens de analyse is onderscheid gemaakt tussen kleine en grote dorpen. Uit tabel 4 blijkt dat alle vier gemaakte toetsen niet significant zijn. Het verband tussen sociale cohesie en veiligheid dat door De Hart et al. (2002), Kanan & Pruitt (2002) en Markowitz et al. (2001) wordt besproken in het theoretisch kader kan niet worden aangetoond met deze analyse.

Om te bekijken of verschil is tussen de kleine en grote dorpen in de mate waarin sociale cohesie en veiligheid belangrijk wordt gevonden, werd er voor beide factoren een Chi-kwadraattoets

uitgevoerd. Uit tabel 5 blijkt dat de toets voor sociale cohesie niet significant is, dat betekent dat er geen verschil is tussen de kleine en grote dorpen in de mate dat sociale cohesie belangrijk is voor de leefbaarheid in het dorp. Uit tabel 5 blijkt dat de toets voor veiligheid niet significant is, dat betekent dat er geen verschil is tussen de kleine en grote dorpen in de mate dat veiligheid belangrijk is voor de leefbaarheid in het dorp.

4.2 Productiviteit

Uit tabel 6 blijkt dat 23 van de 42 studenten uit kleine dorpen een baan heeft. Voor negentien studenten is deze binnen tien km van hun woonplaats. Veertien van de 42 respondenten vinden dat er niet genoeg banen zijn rond hun woonplaats. Zestien respondenten gaven hier een neutraal antwoord op. 26 van de 40 studenten uit grote dorpen heeft een baan. Voor zeventien studenten is deze binnen tien km van hun woonplaats. Zeventien van de 40 respondenten vinden dat er niet genoeg banen zijn rond hun woonplaats. Dertien respondenten gaven hier een neutraal antwoord op. Om te kijken of er verschillen zijn tussen grote en kleine dorpen op het gebied van productiviteit is, is er voor drie enquêtevragen (zie tabel 16) een Mann-Whitney toets uitgevoerd. Uit tabel 16 blijkt dat er geen verschil is tussen grote en kleine dorpen. Alle significantieniveaus blijven boven 0,05, dit betekent dat alle nulhypoteses moeten worden aangenomen. Er is dus geen verschil tussen de geselecteerde kleine en grote dorpen. Ongeveer de helft van de geënquêteerde studenten geven aan dat men het hebben van arbeidsmogelijkheden in de buurt belangrijk vindt (Tabel 18). De belangrijkste redenen hiervoor zijn meer geld te besteden voor leuke dingen en het hebben van minder reistijd naar het werk (Figuur 4).

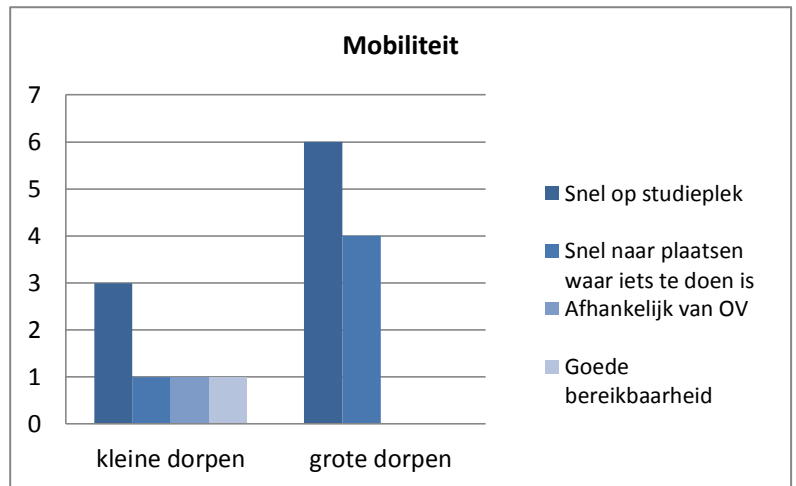

Figuur 4. Redenen waarom de factor productiviteit belangrijk is voor de leefbaarheid in een dorp. Gesplitst in kleine en grote dorpen (tabel 19).

Volgens Lok & Loog (2014) had in 2012 75% van de WO'ers en 83% van de HBO'ers een baan. Bij de WO'ers en HBO'ers uit de geselecteerde dorpen lag dit op 50% en 63,3%. Dit is een stuk lager dan wat wordt aangegeven in de literatuur. Om te bekijken of er een verschil is tussen HBO'ers en WO'ers bij het hebben van een baan werd Chi-kwadraat toets uitgevoerd. Uit tabel 7 blijkt dat de toets niet significant is, dat betekent dat er geen verschil is tussen HBO'ers en WO'ers uit de geselecteerde dorpen bij het hebben van een baan. Om te bekijken of verschil is tussen de kleine en grote dorpen in de mate waarin productiviteit belangrijk wordt gevonden, werd een Chi-kwadraattoets uitgevoerd. Uit tabel 17 blijkt dat de toets niet significant is, dat betekent dat er geen verschil is tussen de kleine en grote dorpen in de mate waarin productiviteit belangrijk is voor de leefbaarheid in de geselecteerde dorpen.

4.3 Mobiliteit

Uit tabel 8a blijkt dat de meeste studenten uit de kleine dorpen met het openbaar vervoer naar hun studiestad reizen. 39 van de 42 respondenten reist met het OV, in grote dorpen is dit 37 van 40 (Tabel 8b). Naast het OV maakt 21,4% gebruik van de auto en fiets, in grote dorpen reizen vijftien respondenten met de auto, twee studenten pakken wel eens de fiets. Uit tabel 9 blijkt dat de meeste studenten uit kleine dorpen 30 tot 45 minuten onderweg zijn naar hun universiteit of hogeschool, voor studenten uit grote dorpen is dit 60 tot 75 min. Als er een uur is verstreken dan is 64,3% op de plaats van bestemming en na 75 minuten is 78,6% van de respondenten te plaats, van de studenten uit grote dorpen is 60% na een uur op de plaats van bestemming, na 75 min is dit 87,5%. Twee studenten zijn langer dan twee uur onderweg naar hun universiteit of hogeschool, één student uit een groot dorp is langer dan twee uur onderweg. Vergeleken met de cijfers van het LSVb (2013) wonen de respondenten iets dichterbij hun onderwijsinstelling. Smith et al. (1997) en Hospers et al. (2013) geven aan dat voor dorpen goede verbindingen met grote kernen belangrijk zijn. De studenten uit zowel kleine als grote dorpen zijn het hier mee eens. Meer dan 75% van de studenten vindt mobiliteit een belangrijke factor voor de leefbaarheid van een dorp (Figuur 3). Door zes respondenten uit kleine dorpen wordt aangegeven dat zij een goede OV-verbinding missen. De studenten vinden goed OV belangrijk voor een snelle verbinding met de studieplek en voor een snelle verbinding met de plaatsen waar iets te doen is (Figuur 5).

Figuur 5. Redenen waarom de factor mobiliteit belangrijk is voor de leefbaarheid in een dorp. Gesplitst in kleine en grote dorpen (tabel 19).

Door middel van een Spearman's Rho toets is er gekeken of er verbanden bestaan tussen reistijd en het opleidingsniveau. Tijdens de analyse is onderscheid gemaakt tussen kleine en grote dorpen. Uit tabel 10 blijkt dat de toets voor grote dorpen wel significant is, het verband is 0,341. Dit betekent dat het verband matig positief is, studenten uit de geselecteerde grotere dorpen reizen langer, wanneer ze WO-onderwijs volgen, voor de kleine dorpen geldt dit verband niet, de toets is niet significant, er is dus geen verband aangetoond.

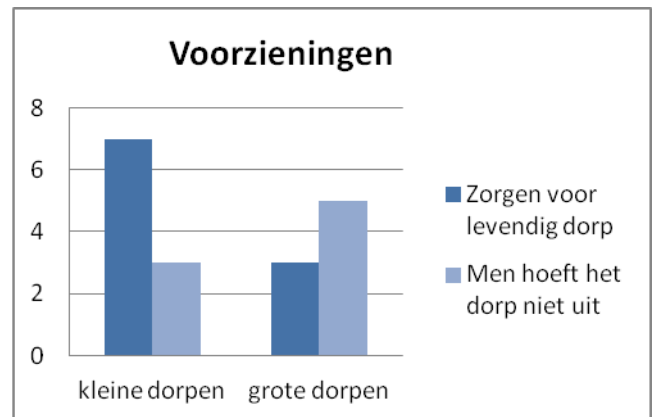
Om te bekijken of er verschil is tussen de kleine en grote dorpen in de mate waarin mobiliteit belangrijk wordt gevonden, werd een Chi-kwadraat toets uitgevoerd. Uit tabel 17 blijkt dat de toets niet significant is, dat betekent dat er geen verschil is tussen de kleine en grote dorpen in de mate dat mobiliteit belangrijk is voor de leefbaarheid in de geselecteerde dorpen.

4.4 Voorzieningen

Uit tabel 11a blijkt dat de meeste respondenten uit kleine dorpen de beschikking hebben over een supermarkt, bakker en een pinautomaat. Respectievelijk 36, 39 en 37 van de 42 respondenten gaven dit aan. Hiervan worden vooral de supermarkt en de pinautomaat veel gebruikt. Beide werden door 36 respondenten gebruikt. De bakker wordt maar door 11 van de 39 respondenten gebruikt die aangegeven hebben dat er een bakker in het dorp is. Andere voorzieningen zijn een stuk minder aanwezig en worden ook door minder respondenten gebruikt. Vooral de bibliotheek en het dorps huis worden weinig gebruikt. 11,1% van de ondervraagden zegt gebruik te maken van de bibliotheek in hun woonplaats. 12,5% van de respondenten komt wel eens in het dorps huis dat aanwezig is in hun woonplaats.

Uit tabel 11b blijkt dat alle respondenten uit een groot dorp de beschikking hebben over een supermarkt en een café. Qua gebruik zit hier verschil in. De supermarkt wordt gebruikt door 39 respondenten, het café wordt door 30 respondenten wel eens bezocht. Ook een bakker en pinautomaat zijn veel aanwezig. 38 en 39 respondenten gaven aan dat deze aanwezig waren in hun dorp. Uit de enquêtes bleek dat de bakker weinig werd bezocht, maar dertien van de 38 respondenten komt wel eens bij de bakker. 38 respondenten gaven aan gebruik te maken van de pinautomaat. De andere aanwezige voorzieningen werden niet veel gebruikt. 34 respondenten hebben de beschikking over een bibliotheek, maar één respondent maakt ook echt gebruik van de bibliotheek. Ook de slager is niet erg populair, maar vier van de 34 respondenten maken hier gebruik van.

Uit tabel 12 komt naar voren dat de meeste studenten in zowel de kleine als grote dorpen geen voorzieningen missen, dit werd respectievelijk tien en twaalf keer genoemd. In kleine dorpen wensten acht jongeren een uitgaansgelegenheid zoals een café. Ook wilden zes studenten uit kleine dorpen een beter OV. In de grote dorpen heeft men vooral meer behoefte aan winkels zoals een Blokker of Hema, dit werd acht keer genoemd. Vijf studenten wilden graag een kledingwinkel in het dorp. Uit de theorie van Hospers et al (2013) blijkt dat ouderen vaak voorzieningen niet belangrijk vinden voor de leefbaarheid van een dorp. De studenten geven aan deze wel belangrijk vinden voor de leefbaarheid (Tabel 18). Volgens de studenten in kleine dorpen maken deze het dorp levendig en de studenten in grote dorpen vinden het fijn dat zij voor de dagelijkse boodschappen het dorp niet uithoeven (Figuur 6).

Figuur 6. Redenen waarom de factor voorzieningen belangrijk is voor de leefbaarheid in een dorp. Gesplitst in kleine en grote dorpen (tabel 19).

Om te bekijken of verschil is tussen de kleine en grote dorpen in de mate waarin voorzieningen belangrijk wordt gevonden, werd een Chi-kwadraattoets uitgevoerd. Uit tabel 17 blijkt dat de toets niet significant is, dat betekent dat er geen verschil is tussen de kleine en grote dorpen in de mate dat voorzieningen belangrijk is voor de leefbaarheid in de geselecteerde dorpen.

4.5 Uitstraling van de leefomgeving

Uit tabel 13 blijkt dat 38 van 42 respondenten uit kleine dorpen het (zeer) eens zijn met de stelling: In mijn woonplaats is genoeg groen. 33 van 42 respondenten vinden dat hun woonplaats schoon is. 29 ondervraagden vond dat hun woonplaats goed onderhouden wordt. In de grote dorpen zijn alle 40 respondenten het eens tot zeer eens waren met de stelling in mijn woonplaats is genoeg groen. 37 van de 40 respondenten is het eens of zeer eens met de stelling mijn woonplaats is schoon. 34 respondenten is het (zeer) eens met de stelling: Mijn woonplaats wordt goed onderhouden. Veel van de studenten vinden de uitstraling van de leefomgeving een belangrijk onderdeel van de leefbaarheid van een plaats (Tabel 18). Een dorp moet er goed uit zien. Dit is één van de factoren van Vreke & Salverda (2009).

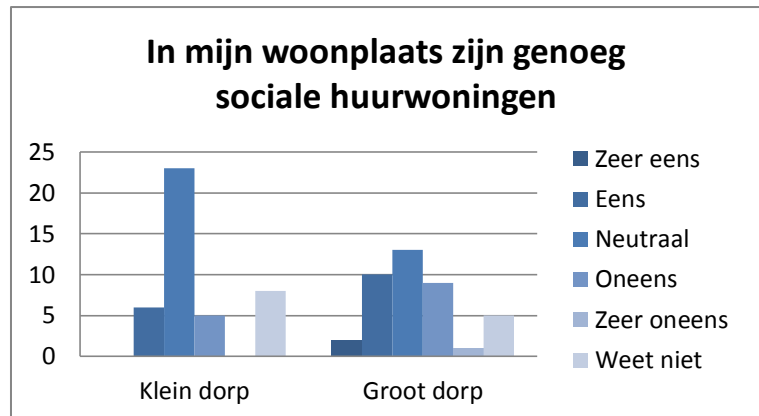
Om te kijken of er verschillen zijn tussen grote en kleine dorpen op het gebied van uitstraling van de leefomgeving is er voor drie enquêtevragen een Mann-Whitney toets uitgevoerd. Uit tabel 16 blijkt dat er bij alle drie vragen een verschil is tussen grote en kleine dorpen, Alle significantieniveaus zitten onder 0,05, dit betekent dat alle nulhypoteses kunnen worden verworpen. Er is wel degelijk een verschil tussen kleine en grote dorpen, wanneer er naar de uitkomsten van de enquête hierboven

wordt gekeken, kan worden geconcludeerd dat dit verschil in het voordeel is van de grotere dorpen, de respondenten waren daar positiever.

Om te bekijken of verschil is tussen de kleine en grote dorpen in de mate waarin uitstraling van de leefomgeving belangrijk wordt gevonden, werd een Chi-kwadraat toets uitgevoerd. Uit tabel 17 blijkt dat de toets niet significant is, dat betekent dat er geen verschil is tussen de kleine en grote dorpen in de mate dat uitstraling van de leefomgeving belangrijk is voor de leefbaarheid in de geselecteerde dorpen.

4.6 Woonmogelijkheden

Uit tabel 14 en figuur 7 blijkt dat 23 van de 42 studenten uit een klein dorp een neutrale mening heeft over of er genoeg sociale huurwoningen in hun woonplaats zijn. Acht van de respondenten weet niet of er genoeg sociale huurwoningen zijn. 23 van de 42 respondenten wil misschien in zijn of haar woonplaats blijven na de studie. Zestien van de 42 studenten weet nu al dat zij niet in deze woonplaats blijven. Dertien van de 40 studenten uit een groot dorp heeft een neutrale mening over of er genoeg sociale huurwoningen in hun woonplaats zijn. Tien van de studenten

Figuur 7. Verdeling van de antwoorden op de enquêtevraag: In mijn woonplaats zijn genoeg sociale huurwoningen. (tabel 14).

zijn het eens met de stelling. Vijf van de studenten weten niet of er genoeg sociale huurwoningen zijn. Vijftien van de 40 respondenten wil misschien in hun woonplaats blijven na de studie. Vijftien van de studenten weten nu al dat zij niet in deze woonplaats blijven. Volgens Hospers et al. (2013) is het belangrijk dat er genoeg woonmogelijkheden voor jongeren zijn in dorpen. Uit tabel 18 blijkt dat de studenten het hier niet mee eens zijn. Vijftien van de 42 studenten uit kleine dorpen en 22 van 40 studenten uit grote dorpen vindt dat woonmogelijkheden belangrijk is voor de leefbaarheid in een dorp. Door middel van een Spearman's Rho toets is er gekeken of er verbanden bestaan tussen de tevredenheid met het aantal huurwoningen en in het dorp blijven wonen na de studie. Tijdens de analyse is onderscheid gemaakt tussen kleine en grote dorpen. Uit tabel 17 blijkt dat de toets voor zowel kleine als grote dorpen niet significant is. Er is dus geen verband tussen beide variabelen.

Om te bekijken of er verschil is tussen de kleine en grote dorpen in de mate waarin woonmogelijkheden belangrijk wordt gevonden, werd een Chi-kwadraat toets uitgevoerd. Uit tabel 17 blijkt dat de toets niet significant is, dat betekent dat er geen verschil is tussen de kleine en grote dorpen in de mate dat woonmogelijkheden belangrijk zijn voor de leefbaarheid in de geselecteerde dorpen.

5 Conclusie

De hoofdvraag die voor dit onderzoek is opgesteld is: In hoeverre zijn dorpen in Friesland met een inwoneraantal tussen de 1500 en 5000, leefbaar voor HBO- en WO-studenten die niet naar hun studiestad zijn verhuisd? Door de manier van data-analyse kunnen er alleen uitspraken worden gedaan voor de geselecteerde dorpen. Wanneer we naar de uitkomsten van de enquête kijken, kunnen we stellen dat de geënquêteerde studenten tevreden zijn over hun leefomgeving. De studenten voelen zich veilig op straat, kennen redelijk veel burens, ervaren veel saamhorigheid en meestal woont de helft van hun familie en vrienden in hetzelfde dorp. Een kritiekpunt van de studenten was het gebrek aan beschikbare banen in de omgeving. Bijna alle geselecteerde dorpen beschikken over een supermarkt, de respondenten vinden het ook belangrijk dat deze er is. Dit komt overeen met de uitspraak van Heins & Van Dam (2002, in Rosenbrand & van der Voordt, 2006). In zowel de kleine als grote dorpen was men tevreden over de uitstraling van de leefomgeving, maar de Mann-Whitneytoets wees uit dat men er in de grote dorpen net wat meer tevreden mee was. Er was meer groen, beter onderhoud en de woonplaats was schoner.

Om te bekijken of er tussen de geselecteerde kleine en grote dorpen verschillen waren in de mate waarin factoren belangrijk werden gevonden werd voor alle factoren een Chi-kwadraattoets uitgevoerd. Deze was bij alle niet significant. Er is dus geen factor die bij de kleine dorpen belangrijker is dan bij de grote dorpen of andersom. De studenten gaven aan dat zij voorzieningen, mobiliteit en uitstraling van de leefomgeving het meest belangrijk voor de leefbaarheid in een dorp. Voorzieningen zorgen voor een levendig dorp en men hoeft het dorp niet uit voor de boodschappen, mobiliteit is belangrijk om snel op de studieplek en op andere plaatsen te komen. De uitstraling van een dorp is belangrijk omdat er een prettige sfeer moet hangen en het dorp er goed uit moet zien. Sociale cohesie was volgens de geënquêteerden het minst belangrijk voor de leefbaarheid van een dorp.

Aanbevelingen

Uit de enquêtes is gebleken dat studenten in de geselecteerde kleine dorpen vaak een mogelijkheid zouden willen hebben om uit te gaan en af te spreken met vrienden (Tabel 20). In de dorpen waar dit ontbreekt, zouden plaatselijke belangen en gemeenten moeten kijken of hier draagvlak voor is. Studenten uit kleine dorpen geven meerdere keren aan, dat het er beter kan in hun dorp. Ook hier zou een oplossing voor gevonden moeten worden. In de grote dorpen zou men graag een winkel als de Blokker of Hema willen hebben. Dit ligt helaas aan de ketens zelf of dit mogelijk is. Uit de enquêtes blijkt dat het vaak niet duidelijk is hoe het gesteld is met de sociale huurwoningen in het dorp. Wanneer de wooncorporaties dit meer bekend maken in de geselecteerde dorpen, kunnen studenten beter een keuze maken of zij in het dorp willen blijven wonen of niet.

Literatuurlijst

Bowling, A. & Windsor, J. (2001). Towards the good life: A population survey of dimensions of quality of life. *Journal of Happiness Studies*, 2(1), pp.55-82.

Centraal Bureau voor de Statistiek (2014). Kerncijfers wijken en buurten 2013. Geraadpleegd op 20-10-2014 via <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=82339NED&LA=NL>

Clifford, N. & Valentine, G. (2010). *Key methods in geography 2nd edition*. London: SAGE.

Costanza, R., Fisher, B., Ali, S., Beer, C., Bond, L., Boumans, R., Danigelis, N., Dickinson, J., Elliott, C., Farley, J., Gayer, D., Glenn, L., Hudspeth, T., Mahoney, D., McCahill, L., McIntosh, B., Reed, B., Rizvi, S., Rizzo, D., Simpatico, T. & Snapp, R. (2007). Quality of life: An approach integrating opportunities, human needs, and subjective well-being. *Ecological Economics*, 61(2-3), pp.267-276.

Cummins, R.A. (2000). Objective and subjective quality of life: an interactive model. *Social Indicators Research*. 52, pp. 55-72.

Cummins, R., McCabe, M., Romeo, Y. & Gullone, E. (1994). Validity Studies the Comprehensive Quality of Life Scale (Comqol): Instrument Development and Psychometric Evaluation on College Staff and Students. *Educational and Psychological measurement*, 54(2), pp.372-382.

Diener, E. & Suh, E. (1997). Measuring quality of life: Economic, social, and subjective indicators. *Social indicators research*, 40(1-2), pp.189-216.

Dowling, R. (2010). Power, subjectivity, and ethics in qualitative research. In I. Hay (Red.), *Qualitative Research Methods in Human Geography* (pp. 26-39). Don Mills: Oxford University Press.

Gilman, R. & Handwerk, M. (2001). Changes in life satisfaction as a function of stay in a residential setting. *Residential Treatment for Children & Youth*, 18(4), pp.47-65.

Hart, J. de, Knol, F., Maas-de Waal, C., Roes, T. (2002). *Zekere banden*. 1st ed. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Hospers, G., Kruidhof, W. & Lochem, M. (2013). Dorpen, voorzieningen en ondernemerschap. *Openbaar bestuur*, 23(3), pp.12-15.

Jamieson, L. (2000). Migration, place and class: youth in a rural area. *The Sociological Review*, 48(2), pp.203-223.

Kamp, I. van, Leidelmeijer, K., Marsman, G. & Hollander, A. De, (2003). Urban environmental quality and human well-being: Towards a conceptual framework and demarcation of concepts; a literature study. *Landscape and urban planning*, 65(1), pp.5-18.

Kanan, J.W. & M.V. Pruitt (2002). Modeling Fear of Crime and Perceived Victimization Risk: The (In)Significance of Neighborhood Integration. *Sociological Inquiry*. 72(4), pp. 527-548.

Lee, Y. (2008). Subjective quality of life measurement in Taipei. *Building and Environment*, 43(7), pp.1205-1215.

Leidelmeijer, K. & Van Kamp, I. (2004). *Kwaliteit van de leefomgeving en leefbaarheid; naar een begrippenkader en conceptuele inkadering*. Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu RIVM. Amsterdam: RIGO Research en Advies BV

- Liao, P. (2009). Parallels between objective indicators and subjective perceptions of quality of life: a study of metropolitan and county areas in Taiwan. *Social indicators research*, 91(1), pp.99-114.
- Lok, R. & Loog, B. (2014). CBS - Student verdient het vaakst bij in horeca of winkel. Geraadpleegd op 12-01-2015 via <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/onderwijs/publicaties/artikelen/archief/2014/2014-bijbanen-studenten-art.htm>
- Lok, R. & Siermann, C. (2009). CBS - Student verdient gemiddeld ruim 5 duizend euro per jaar bij. Geraadpleegd op 12-01-2015 via <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/onderwijs/publicaties/artikelen/archief/2009/2009-2869-wm.htm>
- LSVb, (2013). *Kamernood - Onderzoek onder Nederlandse studenten*. Utrecht: LSVb.
- Markowitz, F.E., P.E. Bellair, A.E. Liska & J. Liu (2001). Extending social disorganization theory: modeling the relationships between cohesion, disorder, and fear. *Criminology*. 39 (2), pp. 293-320.
- Marsman, G. & Leidelmeijer, K. (2001). *Leefbaarheid Schipholregio: meer dan geluid alleen*. Amsterdam: RIGO Research en Advies BV
- Michalos, A. & Zumbo, B. (2000). Criminal victimization and the quality of life. *Social Indicators Research*, 50(3), pp.245-295.
- Mitchell, G., Namdeo, A. & Kay, D. (2001). A new disease-burden method for estimating the impact of outdoor air quality on human health. *Science of The Total Environment*, 246(2-3), pp.153-163.
- Norušis, M. (2012). *IBM SPSS® statistics 19 guide to data analysis*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Okulicz-Kozaryn, A. (2011). City Life: Rankings (Livability) Versus Perceptions (Satisfaction). *Social Indicators Research*, 110(2), pp.433-451.
- O'Leary, Z. (2010). *The essential guide to Doing Your Research Project*. 2e Editie. Los Angeles: Sage
- Pichler, F. (2006). Subjective quality of life of young Europeans. Feeling happy but who knows why?. *Social Indicators Research*, 75(3), pp.419-444.
- Pleysier, S. (2010). *'Angst voor criminaliteit' onderzocht*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Pukeliene, V. & Starkauskiene, V. (2011). Quality of Life: Factors Determining its Measurement Complexity. *Engineering Economics*, 22(2), pp.147-156.
- Rosenbrand, M. & Th. van der Voordt (2006). Kleinschalige voorzieningen voor hoogopgeleiden. *Rooilijn* (39)7, pp. 396-401.
- Ruth, M. & Franklin, R. (2014). Livability for all? Conceptual limits and practical implications. *Applied Geography*, 49, pp.18-23.
- Saitluanga, B. (2013). Spatial Pattern of Urban Livability in Himalayan Region: A Case of Aizawl City, India. *Social Indicators Research*, 117(2), pp.541-559.
- Smith, T., Nelischer, M. & Perkins, N. (1997). Quality of an urban community: a framework for understanding the relationship between quality and physical form. *Landscape and Urban Planning*, 39(2-3), pp.229-241.

Steenbekkers, A., Vermeij, L. & Ross, J. (2013). *De dorpenmonitor*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Thissen, F. (2011). Ouderen op het platteland. *Agora*, 2011(4), pp. 22-24.

Thissen, F. & Loopmans, M. (2013). Dorpen in verandering. *Rooilijn*, 46(2), pp.80-89.

Thissen, F., Rozema, H. & Schonewille, J. (2002). Dorpen op waarde geschat. *Rooilijn*, 2002 (4), pp.171-177.

Vader, J., de Blaeij, A., van der Elst, M. & van Dijk, J. (2008). Een zorg (e) loze oude dag op het platteland. *Streek*.

Vreke, J. & Salverda, I. E. (2009). *Kwaliteit leefomgeving en stedelijk groen*. Wageningen: Wettelijke onderzoekstaken Natuur & Milieu

Wagenaar, D.(2014). *"Should I stay or should I go?" Een onderzoek naar de veronderstelde uitstroom van hogeropgeleide jongeren uit Noordoost-Friesland*. Enschede: Universiteit Twente

Zullig, K., Valois, R., Huebner, E. & Drane, J. (2005). Adolescent health-related quality of life and perceived satisfaction with life. *Quality of life Research*, 14(6), pp.1573-1584.

Bijlagen

Tabellen analyse SPSS

1. Sociale cohesie en veiligheid

Sociale cohesie							
		Allemaal	Bijna allemaal	Ongeveer de helft	Weinig	Geen	totaal
Klein dorp	Hoeveel burens ken je?	9	12	19	2	0	42
	Hoeveel vrienden en familie wonen in je woonplaats?	0	3	22	16	1	42
Groot dorp	Hoeveel burens ken je?	4	17	16	3	0	40
	Hoeveel vrienden en familie wonen in je woonplaats?	0	6	18	16	0	40
		Zeer eens	Eens	Neutraal	Oneens	Zeer oneens	
Klein dorp	In mijn buurt is veel saamhorigheid	5	26	7	4	0	42
Groot dorp	In mijn buurt is veel saamhorigheid	7	15	14	3	1	40
		Nooit	Bijna nooit	soms	vaak	heel vaak	
Klein dorp	Ervaar je overlast door bewoners?	22	18	2	0	0	42
Groot dorp	Ervaar je overlast door bewoners?	17	21	1	1	0	40

Tabel 2. Uitkomsten van de enquêtevragen over sociale cohesie

Veiligheid							
		Zeer eens	Eens	Neutraal	Oneens	Zeer oneens	totaal
Klein dorp	Mijn woonplaats is 's avonds goed verlicht	6	32	2	2	0	42
	Ik voel me veilig op straat	6	30	5	1	0	42
Groot dorp	Mijn woonplaats is 's avonds goed verlicht	8	21	9	2	0	40
	Ik voel me veilig op straat	12	21	7	0	0	40
		Nooit	bijna nooit	soms	vaak	heel vaak	
Klein dorp	Word je op straat lastiggevalen	27	15	0	0	0	42
Groot dorp	Word je op straat lastiggevalen	25	13	2	0	0	40

Tabel 3. Uitkomsten van de enquêtevragen over veiligheid

Spearman's Rho			
		Sig.	Correlatiecoëfficiënt
Klein dorp	Veiligheidsgevoel x saamhorigheid	0,391	-0,136
	Veiligheidsgevoel x aantal burens	0,481	-0,112
Groot dorp	Veiligheidsgevoel x saamhorigheid	0,319	0,162
	Veiligheidsgevoel x aantal burens	0,486	-0,113

Tabel 4. Uitkomsten van de Spearman's Rho toets voor sociale cohesie en veiligheid

Pearson Chi square		
	Value	Sig.
Sociale cohesie	2,785	0,095
Veiligheid	0,035	0,852

Tabel 5. Uitkomsten van de Chi-kwadraattoets voor sociale cohesie en veiligheid

2. Productiviteit

Productiviteit								
		Ja	Nee					Totaal
Klein dorp	Heb je een baan?	23	19					42
Groot dorp	Heb je een baan?	26	14					40
		0-2 km	2-5 km	5-10 km	10-20 km	verder weg	stadiestad	
Klein dorp	Hoever is baan van woonplaats?	8	3	8	1	1	2	23
Groot dorp	Hoever is baan van woonplaats?	6	8	3	5	2	2	26
		Zeer eens	Eens	Neutraal	Oneens	Zeer oneens		
Klein dorp	Zijn er genoeg banen rond je woonplaats?	1	10	16	14	1		42
Groot dorp	Zijn er genoeg banen rond je woonplaats?	0	10	13	16	1		40

Tabel 6. Uitkomsten van de enquêtevragen over productiviteit

Opleidingsniveau x Hebben van baan		
	Ja	Nee
HBO	38	22
WO	11	11
Chi kwadraat		
	Value	Sig.
Pearson Chi square	1,19	0,275

Tabel 7. Uitkomst van de Chi-kwadraattoets voor opleidingsniveau en het hebben van een baan

3. Mobiliteit

Klein dorp				Groot dorp			
		Gebruikt	%Gebruik			Gebruik	%Gebruik
Vervoer naar studiestad	Openbaar vervoer	39	92,9%	Vervoer naar studiestad	Openbaar vervoer	37	92,5%
	Auto	9	21,4%		Auto	15	37,5%
	Fiets	9	21,4%		Fiets	2	5,0%
	Lopend	2	4,8%		Lopend	0	0,0%

Tabel 8a en b Uitkomsten van de enquêtevragen over het vervoer naar de studiestad voor kleine en grote dorpen.

Hoelang duurt de reis naar jouw studiestad?		
	Klein dorp	Groot dorp
0-30 min	5	5
30-45 min	13	10
45-60 min	9	9
60-75 min	6	11
75-90 min	2	3
90-105 min	4	0
105-120 min	1	1
Langer	2	1
Totaal	42	40

Tabel 9. Uitkomst van de enquêtevraag over de reisduur naar de studiestad

Spearman's Rho			
		Sig.	correlatiecoëfficiënt
Klein dorp	Reistijd x Opleidingsniveau	0,298	0,165
Groot dorp	Reistijd x Opleidingsniveau	0,031	0,341

Tabel 10. Uitkomsten van de Spearman's Rho-toets voor reistijd en opleidingsniveau

4. Voorzieningen

Klein dorp		Aanwezig	% aanwezig	Gebruik	% gebruik van aanwezige voorzieningen
Voorzieningen	Supermarkt	36	85,7%	36	100,0%
	Bakker	39	92,9%	11	28,2%
	Slager	31	73,8%	8	25,8%
	Pinautomaat	37	88,1%	36	97,3%
	Dorpshuis	24	57,1%	3	12,5%
	Café	27	64,3%	16	59,3%
	Bibliotheek	18	42,9%	2	11,1%
	Zwembad	20	47,6%	5	25,0%
	Geen voorzieningen	0	0,0%	2	4,8%

Groot dorp		Aanwezig	% aanwezig	Gebruik	% gebruik van aanwezige voorzieningen
Voorzieningen	Supermarkt	40	100,0%	39	97,5%
	Bakker	38	95,0%	13	34,2%
	Slager	34	85,0%	4	11,8%
	Pinautomaat	39	97,5%	38	97,4%
	Dorpshuis	30	75,0%	9	30,0%
	Café	40	100,0%	30	75,0%
	Bibliotheek	34	85,0%	1	2,9%
	Zwembad	6	15,0%	2	33,3%
	Geen voorzieningen	0	0,0%	0	0,0%

Tabel 11a en b. Uitkomsten van de enquêtevragen over voorzieningen in kleine en grote dorpen

Vorzieningen die worden gemist			
Kleine dorpen		Grote dorpen	
Wat?	Aantal	Wat?	Aantal
Geen	10	Geen	12
Uitgaansgelegenheid	8	Blokker/Hema	8
Beter OV	6	Kledingwinkel	5
Snackbar	3	Zwembad	3
Kledingwinkel	3	24uurs pinautomaat	2
Blokker/Hema	3	Drogist	2
Pinautomaat	1	Beter OV	1
Sportschool	1	Uitgaansgelegenheid	1
		Sportschool	1
Totaal	34	Totaal	35

Tabel 12. Uitkomsten van de enquêtevraag over welke voorzieningen in de dorpen worden gemist

5. Uitstraling van de leefomgeving

		Uitstraling van de leefomgeving					Totaal
		Zeer eens	Eens	Neutraal	Oneens	Zeer oneens	
klein dorp	In mijn woonplaats is genoeg groen	4	34	2	2	0	42
	Mijn woonplaats is schoon	2	31	8	1	0	42
	Mijn woonplaats wordt goed onderhouden	1	28	12	1	0	42
Groot dorp	In mijn woonplaats is genoeg groen	12	28	0	0	0	40
	Mijn woonplaats is schoon	9	28	2	0	1	40
	Mijn woonplaats wordt goed onderhouden	10	24	4	1	1	40

Tabel 13. Uitkomsten van de enquêtevragen over uitstraling van de leefomgeving

6. Woonmogelijkheden

Woonmogelijkheden		Zeer eens	Eens	Neutraal	Oneens	Zeer oneens	Weet niet	totaal
Klein dorp	In mijn woonplaats zijn genoeg sociale huurwoningen	0	6	23	5	0	8	42
Groot dorp	In mijn woonplaats zijn genoeg sociale huurwoningen	2	10	13	9	1	5	40
		Ja	Misschien	Nee				
Klein dorp	Na mijn studie blijf ik in deze woonplaats	3	23	16				42
Groot dorp	Na mijn studie blijf ik in deze woonplaats	10	15	15				40

Tabel 14. Uitkomsten van de enquêtevragen over woonmogelijkheden

Spearman's Rho		Sig.	Correlatiecoëfficiënt
Klein dorp	Sociale huurwoningen x blijven wonen na studie	0,82	-0,036
Groot dorp	Sociale huurwoningen x blijven wonen na studie	0,14	0,238

Tabel 15. Uitkomsten van de Spearman's Rho toets voor tevredenheid met het aantal huurwoningen en het blijven wonen na de studie.

7. Alle factoren

Mann-Whitney toets	significantie
1. In mijn woonplaats is genoeg groen, zoals bomen, struiken en groenstroken.	0,005
2. Mijn woonplaats is schoon (geen rondslingerend vuil en hondenpoep, graffiti en dergelijke)	0,008
3. Mijn woonplaats wordt goed onderhouden door de gemeente.	0,007
4. Hoeveel burens ken je?	0,662
5. In mijn buurt is veel saamhorigheid.	0,353
6. Hoeveel van je vrienden en familie wonen in jouw woonplaats?	0,602
7. Ervaar je overlast in de buurt door bewoners?	0,396
8. Mijn woonplaats is 's avonds goed verlicht.	0,389
9. Ik voel me veilig op straat, zowel overdag als 's avonds.	0,315
10. Word je op straat lastiggevalen door andere mensen?	0,740
11. In mijn woonplaats zijn genoeg sociale huurwoningen.	0,463
12. Na mijn studie blijf ik in deze woonplaats wonen.	0,324
13. Heb je een bijbaan?	0,348
14. Hoe ver is deze baan van je woonplaats?	0,269
15. In en rond mijn woonplaats zijn genoeg bijbanen te vinden.	0,606

Tabel 16. Uitkomsten van de Mann-Whitney toets voor alle enquêtevragen op ordinale schaal

Pearson chi-kwadraat		
	Value	Sig.
Productiviteit	0,217	0,641
Uitstraling leefomgeving	0,303	0,582
Voorzieningen	0,513	0,474
Mobiliteit	0,496	0,481
Woonmogelijkheden	3,077	0,079

Tabel 17. Uitkomsten van de Chi-kwadraattoets voor productiviteit, uitstraling van de leefomgeving, voorzieningen, mobiliteit en woonmogelijkheden voor kleine en grote dorpen.

		Klein dorp		Groot dorp	
		Aantal	%	Aantal	%
Belangrijke onderdelen van leefbaarheid	Uitstraling van de leefomgeving	27	64,30%	28	70,00%
	Voorzieningen	37	88,10%	33	82,50%
	Mobiliteit	32	76,20%	33	82,50%
	Plaats in de samenleving	7	16,70%	13	32,50%
	Veiligheid	25	59,50%	23	57,50%
	Woonmogelijkheden	15	35,70%	22	55,00%
	Arbeid	20	47,60%	17	42,50%

Tabel 18. Uitkomsten van de enquêtevraag over welke onderdelen belangrijk zijn voor de leefbaarheid in dorp. De tabel is gesplitst in uitkomsten voor kleine en grote dorpen.

8. Antwoorden op open vragen

Waarom zijn gekozen punten belangrijk?		
	Kleine dorpen	Grote dorpen
Uitstraling		
Dorp moet er goed uitzien	5	4
Prettige sfeer	1	2
Voorzieningen		
Zorgen voor levendig dorp	7	3
Men hoeft het dorp niet uit	3	5
Mobiliteit		
Snel op studieplek	3	6
Snel naar plaatsen waar iets te doen is	1	4
Afhankelijk van OV	1	0
Goede bereikbaarheid	1	0
Plaats in samenleving		
Iets betekenen voor anderen	0	1
Veiligheid		
Fijn gevoel in dorp	6	1
van huis kunnen zonder deur op slot	0	1
Woonmogelijkheden		
zelfde soort mensen om je heen	1	0
Fijn om na studie te kunnen blijven wonen	1	2
Arbeid		
Geld voor leuke dingen	2	4
Arbeid goed voor ontwikkeling	2	1
Lokaal werk is goed voor economie	1	0
Minder reistijd	2	3

Tabel 19 Uitkomsten van de open enquêtevraag 'Waarom is zijn deze punten belangrijk voor jou?'

Wat zou je graag in je dorp veranderen?		
	Kleine dorpen	Grote dorpen
Meer en betere voorzieningen	7	6
Meer bussen en/of treinen langs dorp	4	4
Niets	4	3
Meer groen	4	2
Meer banen in de buurt	2	5
Meer sportfaciliteiten	2	4
Meer huurwoningen	2	3
Kroeg/Café in dorp	3	0
Betere veiligheid	2	1
Supermarkt open op zondag	1	2
Betere verlichting	1	2
Weet niet	0	1
Beter wegenonderhoud	0	1

Tabel 20 Uitkomsten van de open enquêtevraag 'Wat zou je graag in je dorp veranderen?'

Opdracht 3: Enquête Leefbaarheid van de leefomgeving van HBO- en WO-studenten

Maaïke Aukes s2215756

Leefbaarheid van de leefomgeving van HBO- en WO-studenten

Ik ben Maaïke Aukes en ik studeer aan de Rijksuniversiteit Groningen. Op dit moment ben ik bezig met mijn bachelor Sociale Geografie en Planologie aan de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen. Deze scriptie gaat over hoe de leefbaarheid in kleinere dorpen in Friesland wordt ervaren door HBO- en WO-studenten, die in deze dorpen wonen. In deze enquête wordt gekeken naar de factoren op het gebied van leefbaarheid, die belangrijk zijn voor studenten die in een dorp in Friesland wonen en niet in hun studiestad. Deze enquête kan volledig anoniem worden ingevuld. De gegevens worden alleen gebruikt voor deze bachelor scriptie. Na het afronden van deze scriptie worden de gegevens verwijderd. De enquête duurt ongeveer 5 tot 10 minuten, afhankelijk van hoe uitgebreid je de open vragen invult. Alvast bedankt voor het invullen. Voor vragen, opmerkingen en verdere informatie kun je mailen naar maaïke_aukes@hotmail.com.

Inleidende vragen

1. Wat is je woonplaats?
 - Eén van de geselecteerde dorpen uit de methodologie
2. In welke stad studeer je?
 - Open vraag
3. Wat is je opleidingsniveau?
 - HBO
 - WO
4. Ik woon:
 - Bij mijn ouders/verzorgers
 - Op mezelf in een huurhuis
 - Op mezelf in een koophuis

De vragen die nu volgen hebben betrekking op verschillende onderdelen die van belang zijn bij de leefbaarheid van een dorp. De vragen zijn een combinatie van meerkeuzevragen, stellingen waar je het in minder of meerdere mate mee eens kan zijn en drie open vragen.

Uitstraling van de leefomgeving

5. In mijn woonplaats is genoeg groen, zoals bomen, struiken en groenstroken.
 - Zeer eens, eens, neutraal, oneens, zeer oneens
6. Mijn woonplaats is schoon (geen rondslingerend vuil en hondenpoep, graffiti en dergelijke)
 - Zeer eens, eens, neutraal, oneens, Zeer oneens
7. Mijn woonplaats wordt goed onderhouden door de gemeente (wegen, stoepen, plantsoenen en dergelijke zien er goed uit).
 - Zeer eens, eens, neutraal, oneens, Zeer oneens

Voorzieningen

8. Welke voorzieningen zijn aanwezig in jouw woonplaats? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - Supermarkt
 - Bakker
 - Slager
 - Pinautomaat
 - Dorpshuis
 - Café
 - Bibliotheek
 - Zwembad
 - Geen (Ga door naar vraag 10.)

9. Welke voorzieningen gebruik je? (meerdere antwoorden mogelijk)
- Supermarkt
 - Bakker
 - Slager
 - Pinautomaat
 - Dorpshuis
 - Café
 - Bibliotheek
 - Zwembad
 - Geen
10. Welke voorziening(en) mis je in jouw woonplaats?
- Open vraag
11. Is er in jouw woonplaats mogelijkheid tot sporten bij een vereniging?
- Ja
 - Nee (Ga door naar vraag 13.)
12. Ben je actief bij een van de sportverenigingen in je dorp?
- Ja
 - Nee

Mobiliteit

13. Hoe reis jij naar je studiestad? (Meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- Openbaar vervoer
 - Auto
 - Fiets
 - Lopend
14. Hoe lang duurt de enkele reis van jouw woonplaats naar je studiestad?
- 0-30 min
 - 30-45 min
 - 45-60 min
 - 60-75 min
 - 75-90 min
 - 90-105 min
 - 105-120 min
 - Langer

Plaats in de samenleving

15. Hoeveel burens ken je?
- Allemaal, bijna allemaal, ongeveer de helft, weinig, geen
16. In mijn buurt is veel saamhorigheid.
- Zeer eens, eens, neutraal, oneens, zeer oneens
17. Hoeveel van je vrienden en familie wonen in jouw woonplaats?
- Allemaal, bijna allemaal, ongeveer de helft, weinig, geen
18. Ervaar je overlast in de buurt door bewoners?
- Nooit, bijna nooit, soms, vaak, heel vaak

Veiligheid

19. Mijn woonplaats is 's avonds goed verlicht.
- Zeer eens, eens, neutraal, oneens, Zeer oneens

20. Ik voel me veilig op straat, zowel overdag als 's avonds.
- Zeer eens, eens, neutraal, oneens, zeer oneens
21. Word je op straat lastiggevalen door andere mensen?
- Nooit, bijna nooit, soms, vaak, heel vaak

Woonmogelijkheden

22. In mijn woonplaats zijn genoeg sociale huurwoningen.
- Zeer eens, eens, neutraal, oneens, zeer oneens, weet niet
23. Na mijn studie blijf ik in deze woonplaats wonen.
- Ja.
 - Misschien, want....
 - Nee

Arbeid

24. Heb je een bijbaan?
- Ja
 - Nee (Ga door naar vraag 26.)
25. Hoe ver is deze baan van je woonplaats?
- 0-2 km
 - 2-5 km
 - 5-10 km
 - 10-20 km
 - Verder weg
 - In studiestad
26. In en rond mijn woonplaats zijn genoeg bijbanen te vinden.
- Zeer eens, eens, neutraal, oneens, zeer oneens

Algemene vragen

27. Welke punten zijn voor jou belangrijk voor de leefbaarheid van je woonplaats? (meerdere antwoorden mogelijk.)
- Uitstraling van de leefomgeving
 - Voorzieningen
 - Mobiliteit
 - Plaats in de samenleving
 - Veiligheid
 - Woonmogelijkheden
 - Arbeid
28. Waarom zijn deze punten belangrijk voor jou?
- Open vraag
29. Wat zou je graag in je dorp veranderen aan de bovenstaande punten?
- Open vraag
30. Ben je van plan om nog tijdens je studietijd naar je studiestad te verhuizen?
- Ja, waarom?
 - Nee, waarom

Opdracht 6: Peer Review

Peer review formulier – Bachelorthesis

Door Niels Schilstra

Algemeen	
Is de opbouw van de thesis duidelijk?	Ja, de thesis heeft een duidelijke structuur.
Is de samenhang tussen de verschillende onderdelen duidelijk?	Ja, alles is goed met elkaar verbonden.
Is de meerderheid van de bronnen wetenschappelijk? Zo niet, is daar een goede reden voor?	Ja dit is prima in orde.
Is de gebruikte literatuur recent? Zo niet, is daar een goede reden voor?	Ja over het algemeen wel. Er is wel wat oudere literatuur (bv Diener & Suh, 1997), maar die hebben dan ook een begrip geïntroduceerd en moeten hiervoor gebruikt worden.
Zijn alle gebruikte bronnen vermeld in de literatuurlijst?	Ja.
Worden bronnen correct geciteerd?	Ja.
Wordt correct verwezen naar bronnen, volgens het Harvard systeem?	Ja.
Verduidelijken gebruikte figuren en tabellen de tekst?	Ja, wel vind ik het soms onoverzichtelijk dat ik daarvoor steeds naar de bijlage moet. Ik begrijp echter ook dat dit noodzakelijk is aangezien je moeilijk al je tabellen in de tekst kunt verwerken.
Zijn figuren en tabellen correct genummerd en wordt ernaar verwezen in de tekst?	Ja.
Is de tekst duidelijk en leesbaar?	Ja geen opmerkingen over.
Hoe is de opbouw van de zinnen?	Logisch en goed.
Zijn de spelling, grammatica, en interpunctie correct?	Ik kwam hier en daar nog wel wat foutjes tegen in de spelling. Kijk je thesis hier nog even goed op na.
Vragen/ Opmerkingen	

Samenvatting	
Worden de belangrijkste elementen uit het onderzoek besproken?	Ja. Wel zou ik aan proberen te geven welke factoren erg belangrijk bleken voor jongeren om in het dorp te blijven wonen en welke factoren juist minder belangrijk.
Worden onderwerp, doelstelling, onderzoeksvragen, methoden, resultaten en conclusies samengevat?	Ja.
Vragen/ Opmerkingen	

Inleiding	
Is het onderwerp duidelijk afgebakend?	Ja vind ik wel.
Wordt de relevantie van het onderwerp duidelijk uiteengezet?	Ik vind de wetenschappelijke relevantie duidelijk, maar de maatschappelijke relevantie kan naar mijn mening nog wel iets uitgebreider. Je kunt bijvoorbeeld iets meer uitweiden over de problemen van ontgroening en vergrijzing in dorpen.
Wat is het doel van het onderzoek, geformuleerd in je eigen woorden?	Het doel is om te achterhalen welke factoren van belang zijn om studerende jongeren in het dorp te houden. Achterhalen waar een dorp aan moet voldoen om te voorkomen dat studerende jongeren het dorp verlaten en in de stad gaan wonen.
Zijn het doel en de onderzoeksvragen ingebed in wetenschappelijke literatuur?	Ja.
Wekt de inleiding je interesse op? Waardoor (niet)?	Ja en nee. Ik vind het een interessant onderwerp omdat ik zelf student ben en uit een dorp kom (ben zelf wel uit het dorp vertrokken), maar als je de maatschappelijke relevantie duidelijker uiteenzet zou ik meer verleid worden het artikel te lezen omdat het belang van het onderzoek dan groter is.
Vragen/ Opmerkingen	

Theoretisch kader	
Vormen de besproken theoretische inzichten een relevante basis voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag/-vragen?	Het begrip leefbaarheid wordt goed uitgelegd en is relevant. Maar hier blijft het bij. Ik denk dat er nog wel meer concepten zijn die van belang kunnen zijn voor dit onderzoek, zoals

	bijvoorbeeld sense of place, rootedness, belonging, place-attachment.
Worden de theoretische inzichten op een begrijpelijke manier uiteengezet?	Ja.
Wordt verwezen naar relevante internationale wetenschappelijke literatuur? (artikelen uit wetenschappelijke tijdschriften en wetenschappelijk boeken)	Ja, de gebruikte literatuur is veelal recent en wetenschappelijk. Ook is er veel gebruik gemaakt van internationale literatuur.
Is het theoretisch kader logisch opgebouwd?	Ja, de tussenkopjes bij het bespreken van subjectieve leefbaarheid zijn duidelijk.
Sluit het conceptueel model aan bij de onderzoeksvragen en theorie?	Ja dit ziet er prima uit.
Vragen/ Opmerkingen	
Zoals gezegd kun je je onderzoek misschien sterker funderen door niet alleen leefbaarheid als theorie te nemen, maar ook andere cultureel geografische begrippen toe te gebruiken	

Methodologie	
Wordt de keuze voor de gebruikte methoden van dataverzameling en data-analyse goed toegelicht?	De gebruikte methode van dataverzameling is goed uitgelegd, de keuze voor de gebruikte data-analyse kan beter worden toegelicht. Waarom de Spearman Rho, en eventueel iets meer uitleggen over hoe de Spearman Rho in z'n werk gaat.
Sluiten de manieren van dataverzameling en data-analyse aan bij doelstelling en onderzoeksvragen?	Ja.
Zijn de gebruikte vragenlijsten, lijsten met observatiepunten, etc. opgenomen in bijlagen?	Ja, perfect.
Wordt duidelijk uitgelegd hoe te werk is gegaan bij het verzamelen en analyseren van de gegevens?	Ja, ik vind dat je creatieve manieren hebt gebruikt om aan je data te komen (bv door op OV-punten te posten).
Wordt gereflecteerd op de kwaliteit van de verzamelde gegevens?	Ja dit wordt keurig gedaan.
Is voldoende uiteengezet welke ethische vraagstukken in het onderzoek relevant zijn, en hoe hiermee is omgegaan?	Niet helemaal. Je benoemt het feit dat je insider bent, en hoe dit een onderzoek zou kunnen beïnvloeden, maar wat mij betreft zou je duidelijker kunnen uitleggen hoe je dit zelf precies gaat voorkomen.
Zijn de paragrafen over methodologie logisch opgebouwd?	Ja.
Vragen/ opmerkingen	
Bij het aantal enquêtes was ik even in verwarring. Je hebt er via Thesistools (Facebook en dorpsbelangen) 58 verzameld. Vervolgens zeg je dat je op OV-punten hebt gepost en daar 82 enquêtes aan hebt overgehouden. Hierdoor kreeg ik even het idee dat je in totaal 58+82=140 enquêtes hebt gebruikt voor je onderzoek. Terwijl je volgens mij in totaal 82 enquêtes hebt gebruikt. Dit zou ik iets duidelijker verwoorden.	

Resultaten	
Worden de meest relevante resultaten besproken?	Ja.
Worden de resultaten grondig geanalyseerd (en niet alleen beschreven)?	Je
Worden de resultaten in verband gebracht met de onderzoeksvragen?	Ja.
Zijn de paragrafen met resultaten logisch opgebouwd?	Ja vind ik wel.
Vragen/ opmerkingen	
Je deelvragen staan in een andere volgorde dan in je TK. De resultaten zijn mooi overzichtelijk in dezelfde volgorde als je deelvragen beantwoord. Is het een idee om je TK op dezelfde manier op te bouwen als je deelvragen en je resultaten, of heb je de verschillende factoren in je TK met een bepaalde gedachte in een andere volgorde behandeld?	

Conclusie/discussie	
Worden de onderzoeksvragen beantwoord?	Ja alle deelvragen zijn keurig beantwoord.
Worden de resultaten in een breder theoretisch perspectief geplaatst?	Ja, andere theorieën worden aangehaald en de resultaten worden in dit perspectief bekeken.
Worden de resultaten vergeleken met andere onderzoeksresultaten?	Ja, ik vind dat je je eigen resultaten goed koppelt aan de bestaande literatuur en verschillen en overeenkomsten goed benoemt.
Worden aanbevelingen gedaan voor toekomstig onderzoek?	Ja, je geeft duidelijk aan wat dorpen eraan kunnen doen om meer jongeren te behouden.
Vragen/ opmerkingen	
Over het algemeen vind ik het een goede thesis. Alle onderdelen zijn aanwezig. Wel zou ik de thesis nog even goed doorlezen en een aantal spellingfouten en verkeerde zinnen verbeteren. Ook vind ik het soms lastig dat je bij de resultaten verwijst naar tabellen in de bijlagen, zo kan ik niet in 1 oogopslag kijken waar je het over hebt. Aan de andere kant begrijp ik ook dat je niet al je gebruikte tabellen in je tekst kunt verwerken omdat het dan gewoonweg te veel wordt. Misschien kun je hier een balans in vinden.	

Aanpassingen door Maaïke na peer review Niels:

Algemeen: Ik heb enkele tabellen toegevoegd in de resultaten. Ik hoop dat het hierdoor makkelijker lezen is. Dit heb ik niet bij alle vragen gedaan omdat het dan erg onoverzichtelijk werd, maar ik hoop zo de goede balans te hebben gevonden. Geprobeerd om alle spelfouten en verkeerde zinnen te verwijderen.

Samenvatting: toegevoegd welke factoren de studenten minder belangrijk vonden.

Inleiding: Maatschappelijke relevantie uitgebreid door er informatie over vergrijzing aan toe te voegen.

Theoretisch kader: Niels raadde me aan om meer cultureel geografische begrippen, zoals sense of place, rootedness, belonging, place-attachment, te gebruiken om mijn theorie te verbeteren. Ik heb er voor gekozen om dit verder niet uit te werken, omdat mijn scriptie echt gericht is op de leefbaarheid van een plaats. Ik zou de begrippen misschien kunnen gebruiken bij het onderdeel plaats in de samenleving, maar hier is niet echt op gefocust in de enquête waardoor het moeilijk te koppelen is aan de resultaten.

Methodologie: Niels geeft aan dat de spearman's rho beter uitgelegd moet worden. Deze toets gebruik ik niet meer, maar bij de Mann-Whitney toets die ik nu gebruik, heb ik wel aangegeven voor welke variabelen deze geschikt is en wat het precies doet. Ook heb ik uitgelegd hoe ik de afstand tussen mij, de onderzoeker en de respondenten wil bewaren. Dit door het uitvoeren van een enquête en geen interviews.

Resultaten: Het toevoegen van tabellen. En toegevoegd waarom het TK een andere volgorde heeft dan de resultaten.

Conclusie/Discussie: Geen op- of aanmerkingen door Niels.